

A Petőfi-család és a Zoltánka.

Krudy Gyula szenzációs nyilatkozata a „Pesti Szinpad” számára.

A *Zoltánka* izgalmas próbáinak folyamán *Beöthy László*, a Magyar Színház igazgatója levelet kapott *Eckermann Ede* dr. ügyvédtől, melyben a Petőfi-család életben lévő hozzátartozói nevében kéri, tegye valamilyen formában lehetővé, hogy a darabot még az előadás előtt megismerhessék s így szerezzenek maguknak megnyugvást, nem sérti-e a darab a családi és a nemzeti kegyeletet? *Beöthy László* udvarias levélben megírta az ügyvédnek, hogy a darabot előadás előtt csak a szerző ismertetheti meg idegenekkel, de egyuttal megnyugtatta, hogy a szerző is igyekezni fog elkerülni a családi érzékenységeket, ami pedig a nemzeti kegyeletet illeti: *Krudy Gyula* művének minden mondata, minden kijelentett szava a legragyogóbb apoteózis a kegyelet egyik fényes alakjának: *Petőfi Sándornak*.

Sejtettük, hogy ennek az érdekes levél-cserének komoly és érdekes rugói vannak, sőt azt is tudtuk, mi indította a Petőfi-család életben lévő hozzátartozóit arra, hogy ügyvédjük útján ilyen tartalmú kéreccsel forduljanak a színház igazgatójához. Mihelyt a levélváltásról tudomást szereztem, azonnal fölkerestem *Krudy Gyulát*, hogy kikérjem véleményét *Eckermann dr.* levelére vonatkozólag. Az illusztris szerző a következőkben volt szíves a *Pesti Szinpad* számára nyilatkozni.

„Témám körülbelül egy évtized óta foglalkoztat. Két évvel ezelőtt egy tárcám jelent meg a *Pesti Naplóban*, melyben szintén ezzel a témával foglalkoztam. A *Petőfi* könyvtárban is megjelent egy kis könyvem *Petőfi Zoltánról*. *Két évvel ezelőtt legnagyobb meglepetésemre fölkeresett egy huszárcapitány és egy miniszteri fogalmazó, akik tőlem bizonyos családi vonatkozásokért, melyek az általuk képviselt Petőfi-családra vonatkoztak, elégtételt kértek.* Tudomásom szerint *Petőfi Sándornak* nem maradt rokona, ma már csak *Szendrey Julia* második házasságából származó rokonok élhetnek. Mindenkinek készségesen kijelentettem, hogy *Szendrey Julia* női becsülete ellen még gondolatban sem vétettem.

Ugyanez az eset most is. A levelet még nem olvastam, csak a *B. H.-ban* megjelent kommunikét. Ha hozzám fordultak volna, ugyanazt a választ kapják, mint *Beöthy Lászlótól*: sem *Petőfi* nimbusza, sem *Szendrey Julia* emléke iránt vétséget elkövetni színdarabban nem fogok. *Petőfi Sándor* az ideáлом és ha abban a korban éltem volna, mikor *Julia* fiatal és szép volt, bizonyára épúgy rajongtam volna érte, mint a korabeli fiatal gavallérok. Szép volt, elhagyott volt, a nemzet özvegye volt, egészen természetes és nem is lehet rajta megütközni, hogy férje eltűnése után, *de második férjhezmenetele előtt* minden férfiember — kiki a maga módja szerint — megvizsgáztalni és enyhíteni óhajtott a legérdekesebb magyar hölgy bánatát. Udvaroltak neki, szerelmet vallottak neki, rajongtak érte, de hát ez nem olyan nagy bűn, mert még olyan nővel is megtörténik, aki nem a legnemesebb magyar fiatal özvegye.

Régi öreg uraktól gyakran hallottam *Szendrey Julia* szépségéről, excentricitásáról és különösségeiről; nemcsak hogy akart érdekes lenni, hanem valóban érdekes is volt. A világ mindig rossz volt, egyedül álló hölgyekről mindig szeretnek bizonyos dolgokat feltételezni. *Annak idején egy bizottság alakult a fővárosban, egy régi belvárosi kávéházban, amely komiténak az volt a célja, hogy Petőfi özvegyének hírnevét az alattomos pletykák ellen megóvja.* Ennek a bizottságnak tagja volt néhány író, néhány rajongó, cselekvésre azonban nem került sor, mert *Julia* időközben férjhez ment egy tanárhoz, akivel tudomásom szerint halála napjáig boldogan élt. Ma nincs ugyan komité hölgyek becsületének megvédelmezésére, de ha alakulna ilyen bizottság, elsősorban én ajánlanám fel szolgálataimat e lovagi gyülekezetnek.“

Krudy Gyula lekötelező előzékenységgel adott szenzációs nyilatkozata után annak a gyanumnak adtam kifejezést, hogy a családot valószínűleg a lapokban olvasható kommunikék indították erre a lépésre. Sőt egyik napilapunkban olyan tartalmu közlés volt olvasható, hogy *Zoltán* beleszeret az ismeretlen *Julia*ba, aki a II. felvonásban a szinpadon levetkőzik, a szinpad közepén egy állótükrör lesz felállítva, melyben a közönség is látni fogja ezt a jelenetet. Megjegyzésemre a szerző így válaszolt:

„Julia cipőt huz a második felvonásban, miután bálba készül s a cipőt az utolsó pillanatban hozza a suszter. Tehát ez az a veszedelmesnek látszó jelenet, melytől a rosszul informált család esetleg megijedt. A Magyar Színház művészei oly diszkréten és olyan finomsággal oldják meg ezt a feladatot, mintha csupa fiatal papnövendék és zárdaszűz ülne a nézőtéren. A hírek tuloztak. Annyira vigyáztunk, hogy a legfinyásabb érzékenységet sem bántjuk meg. *A szindarabban családi név egyáltalán nem fordul elő,* sőt még a Petőfi neve sem hangzik el a szinpadon. Sokáig gondolkoztunk rajta, hogy teljesen elburkoljuk még a látszatát is annak, hogy a szindarab Petőfi Zoltánnal vonatkozásban van, ez a vonatkozás azonban a milieufestés, a kör meghatározása és a stilszerű társalgási nyelv félszégességei miatt elkerülhetetlen volt. Nyugodt lélekkel mondhatom, hogy sem Eckermann dr., sem az általa képviselt örökösök nem találhatnak alkalmat az est folyamán, hogy érzékenységükben a legkévésbbé is megbántva lehessenek. Egyéb-ként Petőfi fia már régen az irodalom-történeté.

Senki sem törődött vele életében, bántalmazták, lenézték s épen családjá részéről tapasztalt jéghideg ridegség volt egyik oka rendetlen életének, furcsaságának, halálának. Most karjába öltöm a karom, kiviszem őt a szinpadra, hogy végre megtalálja azt, amit életében nem talált meg soha: a szeretetet és a színészetet.“

A szerző nyilatkozatai minden esetre rendkívül érdekesek s kíváncsian várjuk a kortársak és a hivatalos irodalomtörténetési körök véleményét. A premier után erről is be fogunk számolni.

Begyáts László.

